

Van 'uitval' naar 'succes'

Een exploratieve benchmark
van zes ROC's

Theo Buis
Ben Hövels

Nijmegen, 7 december 2005

Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Uitgangspunten, aanpak en verloop van het pilot project	1
3. De keuze van indicatoren en specificaties	4
3.1 Van 'uitval' naar 'succes'	4
3.2 Deelnemerssucces en opleidingsucces	5
4. Exploratieve benchmark van deelnemer- en opleidingsucces	6
5. Conclusies	8
Bijlagen	9
Bijlage 1 – Ingangsnotitie Pilotproject In-, door- en uitstroom	11
Bijlage 2 – Naar benchmarking van uitval en rendement: overeenkomsten en verschillen tussen ROC's	18
Bijlage 3 – Overzicht van ontvangen informatie per aandachtspunt, per ROC	22
Bijlage 4 – Naar een gemeenschappelijke definitie: voorstel voor een <i>try-out</i>	28
Bijlage 5 – Herleiding van ROC-definities en –gegevens naar gemeenschappelijke pilot-definities	32
Bijlage 6 – Overzicht deelnemers Pilotproject In-, door- en uitstroom	35

1 Inleiding

Op initiatief van ROC Nijmegen¹ hebben zes ROC's een pilot project ontwikkeld voor de registratie van praktijk- en beleidsrelevante in-, door- en uitstroomgegevens van onderwijsdeelnemers, waarbij de mogelijkheden voor adequate benchmarking zijn geëxploreerd. Zij zijn daarbij begeleid door het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA).

Naast ROC Nijmegen, is aan het pilot project deelgenomen door het Horizon College, ROC Rijn-IJssel, ROC van Twente, het Koning Willem I College en ROC De Leijgraaf (zie bijlage 6 voor een overzicht van de betrokken personen).

In hoofdstuk 2 worden de uitgangspunten, de aanpak en het verloop van het pilot project besproken. In hoofdstuk 3 komt de keuze van indicatoren en specificaties inhoudelijk aan de orde. In hoofdstuk 4 staat een overzicht van de eerste gegevens van een *try-out*. In hoofdstuk 5 worden enkele algemene conclusies getrokken.

2 Uitgangspunten, aanpak en verloop van het pilot project

Er is een interactief-iteratieve aanpak gehanteerd waarin systematisch toegewerkt is naar zo groot mogelijke eenstemmigheid. Vertegenwoordigers van de betrokken ROC's hebben in opeenvolgende bijeenkomsten onderling informatie uitgewisseld en bediscussieerd. Op basis van de conclusies uit deze discussies werden steeds afspraken gemaakt voor vervolgstappen. De door de ROC's geleverde informatie is door KBA geordend en gesystematiseerd, teruggekoppeld naar de deelnemers als input voor de volgende ronde, en van voorstellen voor vervolgstappen voorzien. Er zijn in totaal vijf bijeenkomsten gehouden.

Stap 1 – Oriëntatie en doelstellingen

In de eerste bijeenkomst (gehouden op 10 mei 2005) hebben de deelnemers op de eerste plaats elkaar geïnformeerd over de stand van zaken bij hun ROC met betrekking tot de ontwikkeling en invoering van informatiesystemen voor name uitval- en rendementgegevens (definities, registratie, kwalitatieve aspecten, implementatie, beleidsontwikkeling, managementinformatie/sturing).

De deelnemende ROC's blijken veelal soortgelijke ervaringen opgedaan te hebben bij de ontwikkeling en invoering van hun informatiesystemen. Wel zijn er verschillen in perspectieven en definities die worden gehanteerd. De door afzonderlijke ROC's gebruikte definities wijken bovendien vaak af van (vaak minder betrouwbaar en/of valide geachte) definities van gegevens die door externe partijen worden gevraagd (OCW, Cfi, Inspectie, Koers Bve ('Sturen-op-ambities')).

Tegen de achtergrond van deze verschillen in perspectieven en definities hebben de deelnemers, op de tweede plaats, de doelstellingen van het pilot project nader uitgewerkt. Daaruit kwamen op hoofdlijnen twee opties naar voren:

¹ Naar aanleiding van de ervaringen met een ROC-interne pilot voor de analyse van in- door- en uitstroomgegevens van (ex-)deelnemers aan een project voor risicoleerlingen ("Rotonde").

- *inhoudelijk-methodisch*:

- . zo scherp mogelijke inventarisatie van overeenkomsten en verschillen in definities van, perspectieven op, registratie van en rapportage/gebruik van uitval- en rendementgegevens;
- . exploratie van de mogelijkheden voor gemeenschappelijke definities van uitval- en rendementsgegevens.

- *beleidsmatig-strategisch*:

- . aansluitend bij onder meer ontwikkelingen op het gebied van “transparante regionale ambities” (Koers Bve) en bij de bijeenkomsten die in dat kader zijn gehouden, bijdragen aan de ontwikkeling van passende indicatoren.

De opties zijn verder uitgewerkt in een eerste notitie (*Ingangsnotitie*, KBA, 10 juni 2005, zie bijlage 1) die diende als uitgangspunt voor het maken van concrete afspraken in de volgende bijeenkomst.

Er is gekozen voor het volgen van beide sporen, waarbij in het pilot project de inhoudelijk-methodische aspecten verder zijn uitgewerkt. In deze eindnota wordt hiervan verslag gedaan. In het beleidsmatig-strategische spoor is aangehaakt bij de ontwikkeling van een landelijke benchmark door de branche zelf. De Bve Raad heeft inmiddels de eerste stappen gezet voor de ontwikkeling van een landelijke benchmark beroepsonderwijs².

Stap 2 – Inhoudelijk-methodisch referentiekader

Als eerste uitgangspunt voor het ontwikkelen van een gemeenschappelijk referentiekader, is in de genoemde *Ingangsnotitie* een aantal inhoudelijk-methodische aandachtspunten geformuleerd die van centraal belang bleken te zijn voor het opsporen van overeenkomsten en verschillen tussen ROC's met betrekking tot uitval- en rendementgegevens.

In de tweede bijeenkomst (gehouden op 7 juni 2005) zijn deze aandachtspunten besproken en op een aantal punten aangevuld en bijgesteld. Besloten werd dat elk van de betrokken ROC's voor de volgende bijeenkomst per aandachtspunt zou aangeven hoe de betreffende onderdelen (registratie, gehanteerde definities, specificaties, rapportages, voorbeeldgegevens en dergelijke) in hun instelling worden ingevuld.

De informatie van de ROC's is verwerkt in een vergelijkend overzicht, op basis waarvan de belangrijkste verschillen en overeenkomsten op een rij zijn gezet (*Notitie Overeenkomsten en verschillen tussen ROC's*, KBA, 29 juni 2005, zie bijlage 2; *Overzicht van informatie per aandachtspunt, per ROC*, KBA, 6 juli 2005 (volledige versie), zie bijlage 3). Daarbij kwamen – althans op hoofdlijnen – enkele (deels) gemeenschappelijke elementen in definities van uitval en rendement naar voren.

2 Zie hiervoor het voorstel voor een *Plan van aanpak* van PriceWaterhouseCoopers in samenwerking met KBA. Dit plan is eind november besproken in de Algemene Ledenvergadering van de Bve Raad.

ROC-visie

De "wijnberg-indicator": het succes van een traject als criterium

Het denkmodel voor deze indicator is als volgt.

Stel 100 deelnemers staan ingeschreven voor een bepaald traject op een bepaald moment. Na verloop van tijd, bijvoorbeeld een jaar, kun je checken wat er met deze deelnemers gebeurd is: sommigen volgen nog steeds de opleiding, sommigen hebben het diploma behaald, sommigen zijn tussentijds binnen het ROC overstapt naar een andere opleiding, sommigen hebben zonder het beoogde diploma het ROC verlaten.

Per jaar kun je bepalen hoeveel deelnemers het beoogde diploma behaald hebben en hoeveel deelnemers het ROC verlaten hebben zonder het beoogde diploma. De verhouding tussen deze twee groepen is een indicator die eenvoudig is en een getrouw beeld geeft van het succes van dit opleidingstraject. Als aanvullende indicator kun je daarnaast in beeld brengen hoeveel deelnemers tussentijds zijn overstapt naar een andere opleiding.

Stap 3 – Discussie: de keuze van indicatoren en specificaties

Gezien de complexiteit van de materie is besloten om, bij de keuze van gemeenschappelijke definities in het kader van een exploratieve benchmark van uitval en rendement, als uitgangspunt te hanteren om zo eenvoudig mogelijk te beginnen en van daaruit voort te bouwen op de bereikte resultaten ("van eenvoudig naar complex"). Daarom werd in eerste instantie uitgegaan van de keuze en definitie van vooralsnog één indicator, in dit geval voor "uitval".

Naar aanleiding van de overeenkomsten en verschillen in definities van de ROC's en de elkaar (deels) overlappende elementen daarin, is in de derde bijeenkomst (gehouden op 5 juli 2005) over deze keuze gediscussieerd. Daarbij kwamen enkele alternatieven aan de orde voor de definitie van een indicator ("wat staat in de teller, wat in de noemer?") en passeerden diverse argumenten voor en tegen de revue.

Er werd geconstateerd dat het zoeken naar een werkbare formule, waarbij overeenstemming bestaat over de definitie van afzonderlijke elementen, een goede aanpak is. Besloten is om, op basis van de belangrijkste overwegingen en discussiepunten, in de volgende bijeenkomst een gemeenschappelijke definitie van een exploratieve benchmark-indicator te bespreken (Notitie *Naar een gemeenschappelijke definitie: voorstel voor een try-out*, KBA, 30 augustus 2005, zie bijlage 4). Ter voorbereiding daarvan is bovendien de eerder ontvangen informatie van de ROC's nog eens op een rij gezet om de herleidingsmogelijkheden in kaart te brengen. Daarbij is zowel gekeken naar de definities van de indicator als naar de gehanteerde specificaties (Notitie *Herleiding van ROC-definities en –gegevens naar gemeenschappelijke pilot-definities*, KBA, 6 september 2005, zie bijlage 5).

ROC-visie

Rendement beroepsopleidingen

Bij het berekenen van rendement hanteert het college de volgende filosofie:

Een leerling is een leerling van het college. Het college voegt iets toe aan de leerling. We leggen verantwoording af aan derden over leerlingen waarvoor we geld ontvangen. Dat doen we als zij het college verlaten. Dan melden we onze toegevoegde waarde. (rendement → diploma's).

Interne overstap (met of zonder diploma) telt nog niet mee voor rendementsbepaling. In geval van interne overstap is sprake van uitgesteld rendement.

Daarmee heeft het college een dynamisch stelsel ontwikkeld: diplomarendementen worden pas bij het verlaten van het college toegekend aan opleidingen en cursussen.

Stap 4 – Naar een gemeenschappelijke definitie

In de vierde bijeenkomst (gehouden op 7 september 2005) zijn voorstellen voor een gemeenschappelijke definitie van een indicator voor uitval en de toe te passen specificaties besproken. Een belangrijk discussiepunt was de wijze waarop eerdere succesvolle uitstroom (uit opleidingen binnen een ROC) adequaat verdisconteerd zou kunnen worden in de cijfers. Uiteindelijk kwam men tot de conclusie dat dit op een betere, onderling vergelijkbare manier mogelijk zou zijn, door uit te gaan van 'succes' in plaats van 'uitval'. Hierbij aansluitend zijn afspraken gemaakt om een exploratieve benchmark uit te kunnen proberen met betrekking tot twee, elkaar aanvullende, succes-indicatoren (deelnemerssucces en opleidingssucces) en de keuze voor enkele nadere specificaties.

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de inhoudelijke onderbouwing van de keuze voor deze indicatoren en specificaties.

Stap 5 – Een exploratief benchmark-prototype

In een vijfde bijeenkomst (gehouden op 9 november 2005) is een concept van de voorliggende eindnota met de eerste exploratieve benchmark-gegevens besproken. De ingebrachte opmerkingen en de suggesties voor enkele aanpassingen en aanvullingen zijn vervolgens verwerkt in de definitieve tekst.

3 De keuze van indicatoren en specificaties

Er is gebleken dat het belangrijk is om een scherp onderscheid te maken tussen op de eerste plaats de keuze en definitie van een indicator als zodanig (de "kern-formule": wat staat in de teller, wat in de noemer?), en op de tweede plaats van de nadere specificaties van eenheden waarop de "kern-formule" wordt toegepast. Daarbij gaat het om bepaalde verbijzonderingen, bijvoorbeeld van de periode (tussen bepaalde peildata) waarover de formule wordt toegepast, of voor specificaties naar bijvoorbeeld onderwijsniveau (1, 2, 3 of 4) of leerweg (BOL, BBL, deeltijd BOL), dan wel van verschillende (organisatie)niveaus waarop gegevens volgens dezelfde formule kunnen worden geaggregeerd (bijvoorbeeld voor opleiding, sector, unit, ROC).

Voor de vergelijkbaarheid van gegevens is het van essentieel belang dat iedereen zowel bij de toepassing van indicatoren als van de nadere specificaties dezelfde, eenduidige definities hanteert.

3.1 Van 'uitval' naar 'succes'

Er is eerst gezocht naar een zo eenvoudig mogelijke, maar wel eenduidige indicator ("opbouwen van simpel naar complex") op het gebied van uitval en rendement. Een gemeenschappelijk element in verschillende alternatieven voor de definitie van 'uitval' van diverse ROC's, was, afgezien van verdere specificaties, het 'aantal (uitschrijvingen van) deelnemers' dat *het ROC heeft verlaten zonder diploma*. Daarvan uitgaande, zijn in eerste instantie enkele varianten besproken van een definitie van de indicator 'ongediplomeerde uitstroom'.

Daarbij is op de eerste plaats vastgesteld dat 'ongediplomeerde uitstroom' niet volledig samenvalt met 'uitval' in de zin van 'voortijdig schoolverlaten'. Een deel van deze uitstroom gaat immers elders een andere opleiding of ander onderwijs volgen.

Een belangrijk discussiepunt ging vervolgens over de vraag hoe je bij de definitie van 'ongediplomeerde uitstroom' op een goede manier rekening kunt houden met (eerder) behaalde resultaten (bijvoorbeeld andere diploma's) van deelnemers³ – een aspect waaraan veel waarde werd gehecht. Behalve dat door een te ruime definitie van 'uitval' een vertekend (ongunstiger) beeld zou ontstaan van de werkelijk behaalde resultaten in termen van (het terugdringen van) uitval, zouden ook feitelijk behaalde (eerdere) resultaten van deelnemers anders onvoldoende tot uitdrukking komen.

ROC-visie

Switchers en stakers

Niet iedere uitvaller is een schoolverlater.

Wij maken bewust onderscheid in ons management-informatiesysteem tussen externe switchers (deelnemers die hun opleiding op een ander ROC vervolgen), interne switchers (deelnemers die van opleiding veranderen binnen het ROC) en de "stakers". De stakers zijn deelnemers die stoppen met het volgen van onderwijs. Ons uitvalbeleid richt zich op deze groep, bij de andere groepen krijgt de leerloopbaan immers een vervolg.

Gaandeweg kwamen in dit verband echter steeds duidelijker de beperkingen van de indicator *als zodanig* aan het licht. In de benadering van 'uitval' via 'ongediplomeerde uitstroom' ligt al bij voorbaat een sterke nadruk besloten op resultaatcriteria die – vanuit ROC's gezien – negatief zijn geformuleerd (bijvoorbeeld gericht op het "voorkómen / terugdringen van uitval" en dergelijke). Dit beperkt de mogelijkheden om de door ROC's in positieve zin behaalde resultaten zichtbaar te maken. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om gevolgde opleidingen, (eerder) behaalde diploma's en eventuele andere resultaten, bezien vanuit een opleidings- en deelnemersperspectief. Of, zoals het ook werd aangeduid, de door de ROC's "toegevoegde waarde" aan de (school)loopbanen van de deelnemers.

Op grond van bovengenoemde overwegingen is besloten om voor de exploratieve benchmark uit te gaan van *succes-indicatoren*. Daarmee kunnen ROC-resultaten beter zichtbaar gemaakt worden, dan met de indicator 'ongediplomeerde uitstroom'.

3.2 Deelnemerssucces en opleidingssucces

Als maatstaf voor 'succes' is gekozen voor indicatoren van succes bezien vanuit twee verschillende, maar elkaar aanvullende perspectieven:

- *deelnemerssucces* vanuit ROC-perspectief
- *opleidingssucces* vanuit opleidingsperspectief.

3 Het ging in principe om drie varianten: 1) niet verdisconteerd (althans niet in déze indicator), 2) verdisconteerd als een correctiefactor, toegevoegd aan de totale uitstroom (in de noemer) en 3) verdisconteerd op het moment van verlaten van het ROC ('uitgesteld rendement').

De indicator 'deelnemerssucces' heeft betrekking op behaalde resultaten van *deelnemers* aan het beroepsonderwijs, gezien vanuit het perspectief van het *ROC als geheel*.

De indicator 'opleidingssucces' heeft betrekking op behaalde resultaten vanuit *opleidingsperspectief* voor de *inschrijvingen* bij de betreffende opleidingen.

Voor de *try-out* van de exploratieve benchmark is bij 'opleidingssucces' vooralsnog gekozen voor het opnemen van één opleiding als voorbeeld, namelijk de secretaresseopleiding BOL niveau 3 (crebonummer 10046). Daarnaast is voor de *try-out* afgesproken om uit te gaan van de volgende specificaties:

- alléén bekostigde onderdelen
- inclusief examendeelnemers
- over de periode tussen 01-10-2003 tot 01-10-2004.

De gekozen succesindicatoren zijn als volgt gedefinieerd

Indicator 1 *deelnemerssucces* (ROC-perspectief, teleenheid: deelnemers)

Criterium: (A) 'het aantal deelnemers dat bij het verlaten van het ROC *ooit enig* diploma heeft behaald'.

Afgezet tegen (B): 'het totaal aantal deelnemers dat het ROC heeft verlaten' (= A + 'het aantal deelnemers dat bij het verlaten van het ROC *nooit* enig diploma heeft behaald').

Deelnemerssucces (C): als percentage van het totaal aantal deelnemers dat het ROC heeft verlaten:

$$C = A / B \times 100\%$$

Indicator 2 *opleidingssucces* (opleidingsperspectief, teleenheid: inschrijvingen voor crebonr. 10046).

Criterium: (A) 'het aantal inschrijvingen voor de opleiding dat is beëindigd met het behalen van een diploma'.

Afgezet tegen (B): 'het totaal aantal inschrijvingen voor de opleiding dat is beëindigd' (= A + 'het aantal inschrijvingen voor de opleiding dat is beëindigd zonder het behalen van een diploma')

Opleidingssucces (C): als percentage van het totaal aantal beëindigde inschrijvingen voor de opleiding:

$$C = A / B \times 100\%$$

Voor de vergelijkbaarheid van gegevens is het uiteraard van essentieel belang dat steeds dezelfde definities en specificaties worden gebruikt.

4 Exploratieve benchmark van deelnemer- en opleidingssucces

De door de ROC's geleverde gegevens zijn overeenkomstig de criteria en de percentageberekening voor deelnemersucces en opleidingssucces⁴ ingevoerd in tabel 1. Eventuele opmerkingen van de ROC's zijn (soms verkort) opgenomen in voetnoten bij de tabel.

Tabel 1 – Deelnemersucces en opleidingssucces (secretarisseopleiding crebo 10046) per ROC

Indicator	ROC 1	ROC 2 ¹	ROC 3	ROC 4 ²	ROC 5 ³	ROC 6 ⁴
1. Deelnemersucces (ROC):						
Criterium (A)	2435	1318	2048	2686	370	--
Uitstroom (B)	4460	2095	3372	4488	1929	--
Deelnemersucces (C)	55%	63%	61%	60%	19%	
2. Opleidingssucces: (secr.opl. crebo 10046)						
Criterium (A)	35	(16)	44	9	9	7
Uitstroom (B)	55	(21)	59	15	19	26
Opleidingssucces (C)	64%	(76%)	75%	60%	47%	27%

- 1) opleidingssucces: de opleiding secretarisse BOL niveau 3 (crebo 10046) wordt niet verzorgd door dit ROC. Daarvoor in de plaats zijn als voorbeeld gegevens opgenomen voor de opleiding directiesecretarisse/managementassistente BOL niveau 4 (crebo 10040) gebruikt. Deze gegevens kunnen echter in geen enkel opzicht worden vergeleken met opleidingsgegevens van de overige ROC's. Ze maken in die zin ook geen deel uit van de exploratieve benchmark en staan daarom cursief en tussen haakjes vermeld.
- 2) deelnemersucces: het betreft historische gegevens van eind 2004, op dit moment is het niet mogelijk om op de huidige specificaties te meten.
- 3) het betreft cijfers voor één gefuseerd onderdeel van het ROC.
- 4) deelnemersucces: het informatiesysteem is op dit moment nog niet ingericht om deze gegevens te kunnen leveren; opleidingssucces: een onderscheid naar bekostigd/niet-bekostigd is op dit moment nog niet mogelijk; het verschil in dit kader is vermoedelijk marginaal.

Voor zover de resultaten beschikbaar en vergelijkbaar zijn, laat tabel 1 voor deelnemersucces enkele relatief geringe verschillen zien tussen een aantal ROC's en een ROC met een beduidend lagere resultaatregistratie. Voor opleidingssucces van de betreffende secretarisseopleiding zijn uiteenlopende resultaatregistraties zichtbaar voor diverse ROC's.

⁴ Met uitzondering van de gegevens van ROC 2 voor opleidingssucces. De betreffende opleiding wordt daar niet aangeboden. Daarom zijn bij wijze van illustratie de gegevens voor een alternatieve opleiding opgenomen. Deze gegevens kunnen uiteraard niet worden vergeleken met de overige.

5 Conclusies

Nadere inhoudelijke interpretatie / verklaring van verschillen tussen ROC's⁵ onderling is – zonder verdere (kwalitatieve) informatie en toelichting bij achtergronden en eventuele specifieke omstandigheden van individuele ROC's – niet zinvol. In deze beperkte opzet van een exploratieve benchmark is het dan ook in eerste instantie aan afzonderlijke ROC's zelf om eventueel aan een vergelijking met andere ROC's bepaalde inhoudelijke conclusies te verbinden.

Prototype benchmark instellingsresultaten

Tabel 1 laat wel zien dat het mogelijk is geweest om in nauw overleg met zes ROC's te komen tot een benchmark-prototype, waarin tegemoet wordt gekomen aan een gemeenschappelijk gevoelde behoefte aan *meer adequate indicatoren* voor het meten en onderling vergelijken van ROC-resultaten. De gekozen indicatoren gaan uit van twee elkaar aanvullende perspectieven op instellingsresultaten: *deelnemerssucces* en *opleidingssucces*.

In de try-out is als voorbeeld bij opleidingssucces gekozen voor één opleiding, de secretaresse-opleiding BOL-3. Deze staat uiteraard model voor alle overige mogelijke (clusters van) opleidingen waarvoor per ROC op dezelfde wijze naar opleidingssucces kan worden gekeken. Wanneer dat voor alle opleidingen wordt gedaan, is per ROC een gedifferentieerd beeld beschikbaar van de behaalde opleidingsresultaten.

Tabel 1 kon uiteindelijk niet helemaal volledig worden gevuld en in enkele gevallen bestaan kleine afwijkingen in gehanteerde definities / specificaties. Afgezien van onvolkomenheden die te maken hebben met pragmatische redenen (de gekozen opleiding wordt bijvoorbeeld niet aangeboden door alle betrokken ROC's), gaat het om enkele knelpunten bij het (op een eenvoudige wijze) produceren van de gewenste gegevens door de betreffende ROC's. Dat had onder meer te maken met bij instellingen lopende werkzaamheden aan de inrichting van bepaalde informatiesystemen.

Voor het overige waren de ROC's relatief probleemloos in staat om de afgesproken gegevens op tafel te leggen. Desondanks blijkt uit het voorgaande dat niet alleen de *wenselijkheid*, maar ook de praktische *haalbaarheid* een belangrijk aandachtspunt kan zijn bij het bepalen van gemeenschappelijke definities en specificaties. Dat geldt des te meer wanneer wordt gestreefd naar een zo ruim mogelijke deelname van bve-instellingen.

Werkwijze bij de ontwikkeling

Terugblikkend op het verloop en het resultaat van de ontwikkeling van een exploratieve benchmark, werd geconstateerd dat de gehanteerde werkwijze, waarbij in nauw en open onderling overleg, stap voor stap werd toegewerkt naar het eindresultaat, een belangrijke voorwaarde was voor het creëren van draagvlak en het bereiken van overeenstemming over het gezamenlijke benchmark-prototype.

5 Voor zover de gegevens beschikbaar en vergelijkbaar zijn.

Bijlagen

Bijlage 1 - Ingangsnotitie Pilotproject In-, door- en uitstroom

Nijmegen, KBA, 10 juni 2005

1. Inleiding

ROC Nijmegen heeft het initiatief genomen om samen met een vijftal andere ROC's een pilot te ontwikkelen gericht op een beleids- en praktijkrelevante registratie van in-, door- en uitstroomgegevens van onderwijsdeelnemers, en wel zodanig dat daarmee ook benchmarkmogelijkheden worden geoptimaliseerd. 10 mei jl. heeft daarover een eerste overleg plaats gehad tussen vertegenwoordigers van betrokken ROC's. Behalve ROC Nijmegen zijn dit Horizon College, ROC Rijn-IJssel, ROC van Twente, Koning Willem I College en ROC De Leijgraaf.

In het overleg hebben de ROC's elkaar wederzijds geïnformeerd over de stand van zaken in hun ROC met betrekking tot de registratie van deelnemersgegevens, met het accent op uitvals- en rendementsgegevens. In dat verband kwam naar voren dat de deelnemende ROC's zich in de verschillende processtappen, – definiëring van centrale begrippen – registratie van gegevens – rapportage van gegevens – sturing op gegevens, grosso modo alle in de fase van toepassing/implementatie bevinden. De indruk bestaat dat de ROC's op dit gebied in Nederland tot de voorlopers behoren.

Mede tegen de achtergrond van verschillen in definities en perspectieven die worden gehanteerd alsmede gesignaleerde aansluitingsproblemen met door externe partijen (OCW-CFI, Inspectie, Brief Koers BVE) gehanteerde definities, is in dat overleg verder nader van gedachten gewisseld over de doelstellingen van het project.

Met wisselende accenten zijn als doelstellingen globaal twee opties geformuleerd, te weten:

1. een *inhoudelijk-methodische* optie: het zo scherp mogelijk in beeld brengen van verschillen en overeenkomsten in gehanteerde definities van, in perspectieven op, en in registratie van uitval en rendement.
2. een *beleidsmatig-strategische* optie: het koersen op draagvlak voor de ontwikkeling van een gemeenschappelijk benchmarksysteem van en voor de bve-sector.

Deze ingangsnotitie geeft een eerste uitwerking van beide opties: het inhoudelijk-methodische spoor (*in paragraaf 2*) en het beleidsmatig-strategische spoor (*in paragraaf 3*). Beide sporen sluiten elkaar niet uit, maar kunnen functioneel ten opzichte van elkaar gemaakt worden en elkaar zo versterken. We adviseren derhalve langs beide sporen tegelijk verder te werken en te kiezen voor een parallelle optie (*paragraaf 4*). Aansluitend daarop formuleren we de agenda voor het vervolg van dit project (*paragraaf 5*).

2. Het inhoudelijk-methodische spoor

De deelnemende ROC's blijken binnen de eigen organisatie dus grosso modo in een vergelijkbare fase zitten wat betreft het gebruik van in-, door- en uitstroomgegevens. Men is over het algemeen relatief ver gevorderd bij de ontwikkeling en invoering van instrumenten, en heeft daarbij soortgelijke ervaringen opgedaan:

- het blijkt een iteratief proces te zijn, waarin definities, registratiesystemen en toepassingen (terugrapportages en dergelijke) herhaaldelijk zijn gecommuniceerd / bediscussieerd met betrokkenen, en weer op elkaar zijn afgestemd en bijgesteld;
- hierdoor wordt ook de 'werkelijkheid achter de cijfers' steeds beter zichtbaar en herkenbaar voor de betrokkenen. Kwalitatieve aspecten zijn daarbij belangrijk: argumentatie, interpretatie, redenen;
- door de fasegewijze invoering in de organisatie: geleidelijk meer acceptatie en vervolgens toepassing en gebruik van een systematiek voor terugkoppeling van en sturing op loopbaangegevens van deelnemers;
- in toenemende mate gebruik voor beleidsontwikkeling: op basis van analyse van loopbaangegevens, rendementgegevens, volgen en analyseren van trends.

Gesignaleerde problemen

De ontwikkelde systematieken (met bijbehorende definities en perspectieven) zijn primair toegesneden op het gebruik voor interne doeleinden. Daarnaast worden in de vraag door externe partijen (OCW-CFI, Inspectie, Koers BVE) definities gehanteerd waarvan het nog maar de vraag is of die onderling op elkaar aansluiten, maar in elk geval niet goed aansluiten bij die van de betrokken ROC's.

Door externe partijen gehanteerde definities leiden nogal eens tot minder valide/betrouwbaar geachte uitkomsten. Dit wordt als problematisch ervaren. Een voorbeeld daarvan is de definitie van 'voortijdig schoolverlaten' die in Koersbrief 'Transparante regionale ambities' wordt gehanteerd. Volgens deze definitie tellen deelnemers die ná het behalen van een diploma doorstromen naar een hoger niveau binnen het ROC niet mee als 'gediplomeerde schoolverlater', waardoor bijvoorbeeld de gediplomeerde doorstroom naar een hoger niveau vanuit niveau 1 en 2 onterecht een negatief effect heeft op het percentage voortijdig schoolverlaten. Zo zijn er ongetwijfeld meer voorbeelden te noemen, onder meer ten gevolge van verschillen tussen ROC's qua regionale context en deelnemerspopulatie: 'verhalen achter de cijfers'.

In het bijzonder waar het de Koersbrief betreft liggen problemen niet alleen in deze sfeer van de indicator 'gediplomeerde uitstroom', maar ook in de sfeer van de andere drie indicatoren voor 'transparante regionale ambities': doorstroom vmbo-mbo, herplaatsing vsv'ers vanuit RMC-netwerk, en deelname leeractiviteiten 25 t/m 64-jarigen. Het gaat hier om indicatoren die de interne organisatie van een ROC deels overstijgen. In dit project richten we ons vooralsnog niet op deze drie indicatoren.

Een kernprobleem voor de meeste⁶ ROC's is dat volgens eigen definities en perspectieven geregistreerde deelnemers gegevens niet sporen met de door externe partijen gevraagde, het-

6 Een enkele uitzondering daargelaten, bijvoorbeeld waar het intern op 'inschrijvingen' gebaseerd systeem, voldoende flexibiliteit lijkt te bieden om ook de Inspectie de door haar gevraagde informatie te bieden.

geen niet alleen wijst op een andersoortige 'kennis en actiebelang' bij partijen maar ook een zware wissel trekt op de mate waarin ROC's worden belast.

Redenen genoeg voor ROC's tot wederzijdse informatie-uitwisseling en om zich te beraden op de mogelijkheid en wenselijkheid om een helder zicht op gemeenschappelijkheden en verschillen te verkrijgen, onderling én in relatie met externe partijen. Daarvan valt wederzijds te leren. Bovendien kunnen zo de mogelijkheden van een gemeenschappelijke benchmark verkend worden op het niveau van betrokken ROC's zelf, met als breder perspectief ook benchmarking op het niveau van de bve-sector.

Centrale inhoudelijk-methodische aandachtspunten

Binnen het inhoudelijk-methodische spoor is in dit project het formuleren van een (zoveel mogelijk gemeenschappelijk) inhoudelijk referentiekader leading; technische operaties die wellicht nodig zijn schuiven we vooralsnog naar de achtergrond.

Het gaat met andere woorden primair om een eenduidig en transparant, inhoudelijk referentiekader: wat kunnen we aanbieden, waarom bieden we dat aan, wat kunnen we morgen aanbieden. Daarbij gaat het uiteraard ook om een aantal eisen die aan de te bieden informatie worden gesteld:

- betrouwbaarheid en validiteit: juiste afspiegeling van de werkelijkheid;
- robuustheid: indicatoren moeten niet te snel verouderen;
- longitudinale informatie: vergelijkingsmogelijkheid in de tijd (tijdreeksen).

Centrale aandachtspunten voor zo'n inhoudelijk referentiekader om een zo scherp mogelijk zicht te krijgen op gemeenschappelijkheden en verschillen kunnen in aanzet als volgt benoemd worden. We benoemen deze hier voorlopig en illustreren ze telkens met eerste informatie vanuit de deelnemende ROC's. Eén van de vragen (zie paragraaf 5) is in hoeverre per aandachtspunt genoemde alternatieven tot elkaar herleidbaar zijn.

A. *Ingang voor gegevensregistratie*: wat is de centrale ingang of het startpunt bij de registratie van gegevens van onderwijsdeelnemers? Mogelijke alternatieven:

- *instroomgeneratie*: aantal onderwijsdeelnemers dat op 1 oktober bij kwalificatie met bijbehorend crebonummer is ingeschreven;
- *inschrijvingen-uitschrijvingen*: aantal inschrijvingen (en uitschrijvingen) per crebo-nummer, ongeacht (tel-)datum;
- *onderwijsovereenkomst*: aantal onderwijsdeelnemers dat jaarlijks resultaat behaald heeft conform wat vastgelegd is in onderwijsovereenkomst;
- *examendeelnemers* (extranei).

Voor de pilot: beperking tot gegevens voor het beroepsonderwijs, niet de educatie.

B. *Perspectieven van gegevensregistratie*: vanuit welke perspectief wordt naar uitval en rendement gekeken? Mogelijke alternatieven:

- *niveau BVE*: 'stakers' van onderwijs in bve, bij welke ROC dan ook;
- *niveau ROC*: 'externe switchers': overstappers van ene ROC naar andere ROC;
- *niveau binnen ROC*: 'interne switchers': overstappers binnen een ROC van:
 - . de ene sector of opleiding naar de andere;
 - . doorstromers/afstromers naar hoger/zelfde/lager niveau met/zonder diploma;
 - . het ene team naar het andere.

Steeds is het perspectief een andere: dat van de bve-landelijk, dat van een ROC, dat van eenheden binnen een ROC, en dat van de deelnemer. Schematisch:

<i>Perspectief:</i>	Bve-landelijk	ROC	eenheid binnen ROC	deelnemer
<i>type VSV</i>				
externe switcher		x	x	
interne switcher			x	
onderwijsstaker	x	x	x	x

Voor de pilot wordt als eerste stap het niveau van het eigen ROC gekozen (de bestemming van deelnemers buiten het eigen ROC is geen hard gegeven, voor zover geregistreerd, wordt dit niet gecontroleerd).

Haaks op deze indeling speelt een aantal aanvullende perspectiefvragen die in principe de moeite waard zijn, zoals:

- in hoeverre wordt rekening gehouden met *'tijdelijke uitval'* (dus na korte en/of langere tijd weer terug in bve);
- in hoeverre wordt rekening gehouden met *verblijfsduur* in de opleiding i.c. competentieontwikkelingseffecten zonder formele kwalificering;
- in hoeverre wordt (*leer-*)*loopbaan* van onderwijsdeelnemer geregistreerd (eventueel naast formeel ook informeel leren).

'Tijdelijke uitval' kan ook worden gezien als een aparte vraag. Voor de pilot blijven de aanvullende perspectiefvragen echter vooralsnog buiten beschouwing.

C. *Definities en berekeningswijzen bij rendement en uitval:*

- op basis van welk perspectief: voorlopig uitgaan van ROC-niveau (zie B);
- definitie van rendement en uitval;
- wat in de teller en wat in de noemer.

D. *Differentiaties/specificeringen:* in hoeverre worden rendements-/uitvalsgegevens gedifferentieerd:

- naar opleiding/kwalificatie;
- naar niveau (1 t/m 4);
- naar leerweg (bol-bbl-dbol);
- naar persoons-/instroomkenmerken (vooropleiding, leeftijd, geslacht, allochtoon).

E. *Bronsystemen:* wat zijn de systemen die gebruikt worden (en in hoeverre gegevens zijn herleidbaar tot elkaar of vertaalbaar naar Excel; zijn eventueel veranderingen voorzien):

Registratiesystemen:

- People soft;
- Noise;
- Icaris;
- Probol.

F. *Kwalitatieve registraties*: in hoeverre en hoe worden redenen/oorzaken van uitval geregistreerd?

- registratie uitvalsredenen;
- zo ja welke categorieën (persoonsgebonden, school-gebonden, bpv-gebonden, e.d.);
- hoe: bijvoorbeeld via exitgesprekken en met/door wie.

G. *Rapportage van gegevens*: hoe worden gegevens cijfermatig / kwalitatief gerapporteerd:

- rapportagesystemen (bijvoorbeeld: Data Warehouse / Business Objects);
- kader van rapportages;
- aard cijfermatige gegevens, kwalitatieve informatie; op welke niveaus;
- globaal, bijvoorbeeld in termen van input-, throughput-output;

Een hele waslijst van inhoudelijk-methodische aandachtspunten, maar onzes inziens van belang als (eerste aanzet) voor een referentiekader om overeenkomsten en verschillen te traceren, en als zodanig een goed onderbouwd verhaal te leveren op weg naar info-uitwisseling en benchmarking.

Uiteraard betreffen genoemde centrale aandachtspunten een eerste aanzet. Een en ander dient zonodig aangevuld en nader ingevuld te worden. Dit laatste betreft ook het onderlinge verband tussen de aandachtspunten, zodat de contouren van een systeem zichtbaar worden.

Op grond daarvan zou voorbeeldmatig een 'exploratief' benchmarkprototype' opgesteld en illustratief met cijfers opgevuld kunnen worden voor betrokken ROC's.

3. Het beleidsmatig-strategische spoor

Dit spoor richt zich op het vinden van draagvlak voor de ontwikkeling van een benchmarksysteem door en vanuit de bve-branche zelf *bij relevante externe partijen*.

Gemeenschappelijkheid in perspectieven, definities en indicatoren is de focus.

Het gaat als het ware om eenduidige en transparante bve-definities, gebaseerd op gemeenschappelijkheid. Het nagestreefde benchmarksysteem dient toegevoegde waarde te hebben in die zin dat a) interne en externe functies van registratie zoveel mogelijk beide worden bediend, en b) ROC's intern zo min mogelijk belast worden met vragen vanuit verschillende derden. In de kern zou de branche via een eigen benchmarksysteem 'een vuist' kunnen maken naar derde partijen. Daarnaast is evident dat ROC's bij de ontwikkeling en gebruik van elkaar kunnen leren.

De voedingsbodem voor de ontwikkeling van een eigen bve-benchmarksysteem lijkt ook beleidsmatig gunstig.

In zijn brief van april jl. over transparante regionale ambities stelt de staatssecretaris onder meer: 'Het meest voor de hand ligt dat de *sector zelf* een systeem van benchmarking ontwikkelt, dat verder gaat dan alleen de bedrijfsvoering, inclusief een openbare presentatie van de gegevens. Een optie is echter om bij de vormgeving van de benchmark in de eerste fase te kiezen voor een geanonimiseerde weergave, waarbij de prestatie/ambitie van een instelling afgezet wordt tegen een gemiddelde en/of anonieme andere scores. Deze meer geleidelijke invoering past op zich bij het *groeimodel* dat ik voor ogen heb, waarbij zorgvuldigheid van belang is. Voorwaarde blijft dat de cijfers *vergelijkbaar* zijn.'

Verder stelt de staatssecretaris onder meer op grond van regionale bijeenkomsten met ROC's: 'Deze kritiek heb ik ter harte genomen. Ik ben met de Inspectie en de andere toezichhouders in overleg over de wijze waarop wij dit in de toekomst beter kunnen stroomlijnen. Mijn uitgangspunt is dat er niet tweemaal om dezelfde informatie wordt gevraagd en dat ook zoveel mogelijk dezelfde condities worden gehanteerd.'

4. Advies: een parallel spoor

Beide sporen – het inhoudelijk-methodische en het beleidsmatig-strategische spoor – kunnen elkaar versterken, en het ligt dan ook voor de hand om uitdrukkelijk te kiezen voor een combinatie van beide in een parallel spoor. Ons advies is dan ook om tegelijkertijd aan beide sporen te werken. Op zo kort mogelijke termijn wordt actie ondernomen om Bve-raad en OCW te informeren over dit project en het draagvlak daarvoor te peilen. Het resultaat van dit project kan worden beschouwd als aanzet voor een pilot gericht op de ontwikkeling van een eigen bve-benchmarksysteem.

Parallel daaraan wordt verder gewerkt aan verdere vormgeving, aanvulling en invulling van de centrale aandachtspunten uit paragraaf 2. Daarmee kunnen we de Bve-raad op redelijk korte termijn ook iets substantieels bieden: een zo goed mogelijk, exploratief 'benchmark-prototype'. Bij gebleken interesse – op bestuurlijk niveau – zou de inbreng van ambtelijke niveaus daarbij betrokken kunnen worden.

5. Agenda voor vervolg

In aansluiting op het parallelle spoor lijken ons de volgende vervolgstappen van belang.

1. *De nodige stappen ondernemen om het ambtelijk en bestuurlijk niveau te informeren over de pilot, en attent te zijn op kritieke factoren in deze.*
2. *(Tegelijkertijd) verder werken aan verdere vulling van inhoudelijk-methodische spoor, en wel door:*
 - a. Centrale inhoudelijk-methodische aandachtspunten te bezien op aanvullingen, toespitsingen en herleidbaarheid (bijv. in hoeverre zijn uitgangspunten 'inschrijving'- 'instroom-generatie' – onderwijsovereenkomst' tot elkaar herleidbaar). → *Elk van betrokken ROC's* levert commentaar en/of relevante stukken en elk ROC geeft per aandachtspunt aan waar ze zelf staat → KBA systematiseert.
 - b. Definities en perspectieven van externen (OCW-CFI, Inspectie, Koers BVE) systematiseren en analyseren op verschillen/overeenkomsten met elkaar én met die van betrokken ROC's → op grond van ad a en ad b notitie door KBA.
 - c. Zo gedifferentieerd mogelijk (naar relevante specificeringen) wordt eerste opstelling gemaakt van exploratief benchmark-prototype en cijfermatig opgevuld (voor de zes betrokken ROC's):
 - *betrokken ROC's* leveren voorbeeldmatig de bij hen in rapportages beschikbare cijfers aan;
 - *KBA* vult exploratief benchmarkprototype geanonimiseerd, en signaleert eventuele probleempunten.

3. *Formuleren plan van aanpak voor pilot*

- a. Conceptplan van aanpak op grond van ad 2 → KBA;
- b. Bespreking in workshop – *betrokken ROC's*;
- c. Definitief plan van aanpak.

Wat het *tijdsplan* betreft lijkt ons van belang om nog vóór de zomervakantie de vervolgstappen 1 en 2 te realiseren, zodat ná de zomervakantie z.s.m. vervolgstap 3 aan de orde is.

Bijlage 2 – Naar benchmarking van uitval en rendement: overeenkomsten en verschillen tussen ROC's

Nijmegen, KBA, 29 juni 2005

In deze notitie wordt een tussenbalans opgemaakt met betrekking tot overeenkomsten en verschillen tussen ROC's aan de hand van, en voor zover daaruit af te lezen, de tot nu toe door vier ROC's verstrekte informatie. Zie bijlage 1 voor een overzicht van de betreffende gegevens, gerangschikt naar de onderscheiden aandachtspunten uit de Ingangsnotitie (herziene versie, 10 juni 2005). Ook deze notitie is geordend naar de genoemde aandachtspunten (A. t/m G., overeenkomend met paragraaf 1 tot en met 7 in deze notitie).

In paragraaf 8 wordt uit overeenkomsten en verschillen een voorlopige conclusie getrokken met betrekking tot gemeenschappelijke elementen in de benaderingen van uitval en rendement.

1. Ingang voor gegevensregistratie

Overeenkomsten

Voor drie van de vier ROC's geldt dat ze (ook) gebruik maken van registraties van *in- en uitschrijvingen* van deelnemers voor een beroepsopleiding, als meest elementair gegeven⁷. Dit gegeven lijkt ook geregistreerd te worden bij het vierde ROC, afgaande op de informatie bij de aandachtspunten onder D., E. en F. (zie bijlage 1).

Verschillen

Eén ROC gaat expliciet niet meer uit van het perspectief⁸ van de deelnemer bij het berekenen van uitval / rendement, alleen van in-/uitschrijvingen.

2. Perspectieven van gegevensregistratie

Overeenkomsten

Over het algemeen wordt een onderscheid gemaakt naar een perspectief op ROC-niveau en een ROC-intern perspectief.

- Op ROC-niveau: gericht op resultaten van het ROC als geheel, aan de hand van kenmerken van de *uitstroom / externe switchers + onderwijsstakers / deelnemers die geen onderwijs meer volgen op het betreffende ROC*:
- ROC-intern: gericht op interne resultaten, in eerste instantie bezien vanuit opleidingen, met betrekking tot kenmerken van onder meer *tussentijdse overstap / doorstroom / interne switchers*.

7 Op basis van de registratie van in-/uitschrijvingen zijn tevens analyses via andere ingangen mogelijk.

8 Hier in een andere betekenis gebruikt dan bij punt 2 wordt bedoeld.

Al naar gelang de vraag, kan op verschillende kenmerken (van zowel uitstroom als van interne overstap / doorstroom) en op diverse niveaus binnen een ROC worden ingezoomd (bijvoorbeeld voor met/zonder diploma / OO-resultaat / uitval / voortijdige uitstroom, uitgesplitst naar bijvoorbeeld sectoren of afdelingen).

Verschillen

Op ROC-niveau wordt soms rekening gehouden met de bestemming van de externe (voortijdige) uitstroom (bijvoorbeeld: naar ander ROC ('externe switchers'), geen onderwijs meer ('onderwijsstakers') of ⁹ doorstroom naar HBO-niveau). In andere gevallen wordt met 'bestemming', althans in dit verband, geen rekening gehouden (BVE-niveau buiten beschouwing gelaten).

Verschillen komen vervolgens tot uitdrukking bij de uitwerking van definities en berekeningswijzen voor rendement en uitval.

3. Definities en berekeningswijzen bij rendement en uitval

Overeenkomsten

In grote lijnen gaat het om uitwerkingen van op elkaar lijkende indicatoren voor uitval en rendement:

ROC-niveau:

- voortijdige uitstroom / succesvolle beëindiging / ongekwalificeerde uitstroom
- uitschrijvingen-met-diploma / uitschrijvingen-met-startkwalificatie / uitschrijvingen-zonder-diploma
- slaagkans / externe doorstroomkans / uitval / verblijfsduur.

ROC-intern:

- tussentijdse overstap met en zonder behalen van OO-resultaat
- uitgesteld rendement / uitschrijvingen uit opleidingen / overstap met en zonder diploma
- interne doorstroomkans / uitval / interne en externe switchers / onderwijsstakers.

Daarnaast geven ROC's aan hoe zij gegevens voor "externen" opstellen:

Inspectie / OCW / 'regionale ambities':

- gediplomeerde uitstroom als percentage van de totale uitstroom (per niveau over schooljaar) (kengetal inspectie / koers BVE regionale ambities)
- uitschrijvingen-met-diploma / uitschrijvingen-met-startkwalificatie / uitschrijvingen-zonder-diploma als percentage van de uitstroom (PKO 2005).

Verschillen

Soms wordt rendement (verschillende soorten) uitsluitend berekend op de (externe) uitstroom. Soms (ook) ten opzichte van instroom / aantal deelnemers per 1 oktober 20XY. Soms wordt gecorrigeerd voor deelnemers die meerdere diploma's hebben behaald (alleen het diploma van het hoogste niveau wordt meegeteld). Soms worden ook intern doorgestroomden of interne switchers tot de uitstroom / uitval gerekend. In één geval wordt dit echter uitdrukkelijk *niet* ge-

9 Zoals blijkt uit gegevens van een ROC voor het derde aandachtspunt.

daan: zolang de deelnemer onderwijs op het ROC volgt, wordt waarde toegevoegd (uitgesteld rendement). Het criterium voor een overstap is in dit geval, dat de deelnemer binnen 42 dagen ingeschreven moet zijn bij een andere opleiding van het ROC.

Daarnaast zijn er andere verschillen en ROC-specifieke indicatoren / (rendements)berekeningen / definities. Eén ROC hanteert officieel geen definitie voor rendement, maar intern wordt wel gewerkt met het omgekeerde van een definitie van voortijdige uitstroom.

Eén ROC maakt – bij de berekening van rendement – expliciet een onderscheid tussen *bekostigde* en *niet-bekostigde* inschrijvingen. Niet duidelijk is of, en zo ja hoe, dit onderscheid door de andere ROC's wordt gehanteerd in dit verband.

4. Differentiaties / specificaties

Voor zover uit de beschikbare informatie naar voren komt, worden in elk geval de volgende kenmerken door de betrokken ROC's onderscheiden:

- opleiding
- niveau (1, 2, 3 en 4)
- leerweg (BBL, BOL, deeltijd BOL).

Daarnaast noemt elk ROC een wisselende reeks andere kenmerken die elkaar gedeeltelijk overlappen. Soms is niet helemaal duidelijk om welke kenmerken het precies gaat.

5. Bronsystemen

De deelnemende ROC's gebruiken voor hun deelnemersadministratie de volgende bronsystemen: Noise, PeopleSoft, Icaris en Probol. Voor het uitvoeren van analyses en het leveren van managementinformatie zijn systemen in gebruik als: MIDAS, Business Objects, KING, draaitabellen in Excel).

6. Kwalitatieve registraties

Overeenkomsten

De betreffende ROC's registreren allemaal de uitvalsredenen (uitschrijving zonder diploma). Daarbij worden een beperkt aantal hoofdcategorieën en een uiteenlopend aantal subcategorieën gehanteerd.

Verschillen

De gehanteerde hoofdcategorieën komen in twee gevallen (gedeeltelijk) met elkaar overeen: 'beïnvloedbaar / niet-beïnvloedbaar'. Een ROC gebruikt de hoofdcategorieën 'initiatief deelnemer / initiatief ROC', terwijl een ander ROC uitgaat van de drie hoofdcategorieën 'interne switcher', 'externe switcher' en 'onderwijsstaker'.

7. Rapportage van gegevens

In enkele gevallen is managementinformatie dagelijks online te raadplegen (in hoeverre dat ook bij de andere ROC's mogelijk is, is niet duidelijk). Daarnaast worden tweemaandelijks, respectievelijk per kwartaal managementrapportages opgesteld. Gegevens worden uitgesplitst naar de specificaties die het betreffende ROC hanteert. Bij enkele ROC's zijn gegevens, blijkens voorbeelden, omzetbaar naar Excel-format.

8. Gemeenschappelijke elementen

Uit de overeenkomsten en verschillen lijken enkele *gemeenschappelijke elementen* gedestilleerd te kunnen worden, met name op basis van overlappings in definities en rendementsberekeningen (zie onder punt 3):

- positief resultaat van opleiding / inschrijving: afgesloten met diploma (al dan niet conform OO)
- negatief resultaat van opleiding / inschrijving: afgesloten zonder diploma
- op basis van deze resultaten berekening van twee soorten rendement: uitschrijvingen mét, en uitschrijvingen zónder diploma, als percentages van de totale externe uitstroom¹⁰.

Bij een nadere afbakening van (gemeenschappelijke) definities voor de berekening van rendement en uitval komen, naast al genoemde punten (bekostigde / niet-bekostigde inschrijvingen, definitie van overstaptermijn, mee te tellen diploma's), wellicht nog andere (verschil)punten naar voren die opgelost moeten worden via eenduidige definities (bijvoorbeeld de manier waarop examendeelnemers worden verdisconteerd).

¹⁰ Deze gemeenschappelijke elementen betreffen soms een deelverzameling van deelnemers die door sommige ROC's (in bepaalde gevallen) tot uitstroom / uitval wordt gerekend (i.c. exclusief deelnemers met OO-resultaat die overgestapt zijn en exclusief 'interne switchers' die nog onderwijs op het ROC volgen; onder deze gemeenschappelijke noemer worden genoemde deelnemers pas meegeteld bij rendementsberekeningen, wanneer ze met of zonder diploma het ROC hebben verlaten).

Bijlage 3 – Overzicht van ontvangen informatie per aandachtspunt, per ROC (per 6 juli 2005)

Aandachtspunt	ROC 1	ROC 2	ROC 3	ROC 4	ROC 5	ROC 6
A. Ingang voor gegevensregistratie	<ul style="list-style-type: none"> - instroomgeneratie - in-/uitschrijvingen - onderwijsovereenkomst (OO) - examendeelnemers 	("zorg voor een eenduidige referentie")	- in-/uitschrijvingen	<ul style="list-style-type: none"> - voor berekenen uitval en rendement: inschrijvingen voor beroepsopleidingen - <i>niet</i> meer vanuit perspectief deelnemer (hier anders bedoeld dan onder punt B.) - daarna andere ingangen mogelijk, afh. van vraag: in-/uitstroomgeneratie, 1/10-inschrijvingen, OO, etc. 	<p>Zeer divers, alle elementen worden gehanteerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instroomgeneratie - in-/uitschrijvingen - onderwijsovereenkomst (OO) - examendeelnemers; <p>alle elementen in database, afh. van vraag welke wordt gebruikt, bijv. bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rendement:: instroomgeneratie - uitval: in-/uitschrijvingen 	<p>Interne startpunt registratie is aanmelding van deelnemers. Na inschrijving worden alle elementen gehanteerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - instroomgeneratie - in-/uitschrijvingen - onderwijsovereenkomst (OO) - examendeelnemers
B. Perspectieven van gegevensregistratie	<ul style="list-style-type: none"> - externe switchers - interne switchers: <ul style="list-style-type: none"> . sector, opleiding . zelfde/ander niveau . met/zonder diploma . ander team - registratie van alle elementen dmv code, waarop kan worden ingezoomd - onderscheid twee groepen: <ul style="list-style-type: none"> . tussentijdse overstap (zonder behalen resultaat van OO) . doorstroom naar andere opleiding (na behalen resultaat van OO) 		<ul style="list-style-type: none"> - externe switchers - interne switchers: <ul style="list-style-type: none"> . sector, opleiding . zelfde/ander niveau . met/zonder diploma . ander team - alle aspecten worden berekend 	<ul style="list-style-type: none"> - twee perspectieven: <ul style="list-style-type: none"> . uitval en rendement berekend van de <i>uitstroom</i> (niet zolang onderwijs wordt gevolgd: waarde toevoegen) . uitschrijvingen uit opleidingen, overstap met en zonder diploma 	<ul style="list-style-type: none"> - perspectief financiën: <ul style="list-style-type: none"> . analyse uitval op en per Crebo-leerweg, evt. alle niveaus . analyse aantal studenten dat ROC verlaat - interne overstappers en stakers binnen ROC volgen (uitvallers zonder diploma) - niet bekend: op niveau BVE, bestemming externe overstappers (switchers) en stakers 	<ul style="list-style-type: none"> - niveau ROC : Ja, via MIS (Datawarehouse) nog geen structurele rapportages - niveau ROC intern Interne financiering volgt cursiststroom."Geld volgt cursist", is gedeeltelijk operationeel. - na uitstroom worden deelnemers niet gevolgd, het beleid is erop gericht dit wel te gaan doen. <p>Perspectief:</p> <ul style="list-style-type: none"> - onderwijskundig en - beheersmatig (financieel) perspectief

Aandachtspunt	ROC 1	ROC 2	ROC 3	ROC 4	ROC 5	ROC 6
<p><i>C. Definities en berekeningswijzen bij rendement en uitval</i></p>	<p>- twee <i>indicatoren</i> voor voortijdige uitstroom:</p> <ul style="list-style-type: none"> . % van aantal per 1 oktober ingeschreven deelnemers . % van aantal deelnemers dat OO-resultaat heeft behaald <p>- <i>definities</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> . voortijdige uitstroom 1: A / C . voortijdige uitstroom 2: $A / (A+B)$ <p>A = aantal deelnemers in een periode dat ROC verlaat zonder OO-resultaat B = aantal deelnemers in een periode dat OO-resultaat behaalt C = aantal deelnemers ingeschreven per 1 oktober v schooljaar</p> <p>- geen officiële definitie voor rendement; gehanteerd wordt wel: $1 - \{A / (A+B)\}$</p>	<p>("Technische definities kunnen in een later stadium worden aangegeven")</p>	<p>- zes <i>definities</i> voor rendement / uitval:</p> <ul style="list-style-type: none"> . <i>slagkans</i> (Stoas): aantal deelnemers dat in schooljaar diploma behaalt van opleiding waarvoor ingeschreven, t.o.v. aantal deelnemer dat aan opl begint . <i>verblijfsduur</i> (Stoas): tijd die deelnemers in ROC zijn ingeschreven (voor gediplomeerde en ongediplomeerde schoolverlaters) . <i>externe doorstroomkans</i>: aantal gediplomeerden dat doorstroomt naar HBO, gedeeld door totaal aantal gediplomeerden van uitstroom niveau 4 . <i>interne doorstroomkans</i>: aantal inschrijvingen op hoger niveau van deelnemers met eerder diploma op lager niveau . <i>uitstroomrendement</i> (OCW, regionale ambities): aantal gediplomeerde uitstromers gedeeld door aantal ongediplomeerde uitstromers, op twee 	<p>- zie ook de bijlage voor de <i>definities</i> en <i>berekeningswijzen</i> bij rendement en uitval</p> <p>- <i>rendement</i> wordt berekend over de <i>uitstroom</i></p> <p>- rendement over wat wordt bekostigd: inschrijvingen en diploma's</p> <p>- drie <i>soorten rendement</i> gedefinieerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> . <i>uitschrijvingen-met-diploma</i>: A / D . <i>uitschrijvingen-met-startkwalificatie</i>: B / D . <i>uitschrijvingen-zonder-diploma</i>: C / D <p>A = alle bekostigde en niet-bekostigde uitschrijvingen-met-diploma B = alle bekostigde en niet-bekostigde uitschrijvingen-met-startkwalificatie C = alleen bekostigde uitschrijvingen-zonder-diploma D = uitschrijvingen op bekostigde inschrijvingen</p> <p>(steeds: $x 100\% = \text{rendement}$)</p> <p>- NB1. <i>Uitstroom</i>: ROC verlaten, geen onderwijs volgen, kan wel examendeelnemer zijn;</p>	<p>- omvang <i>instroom</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> . <i>instroomgeneratie</i> (per 1/10 ingeschreven bij Crebo-kwalificatie) . daarbij ook instroom in <i>studiejaar 2 of later</i> (bijv. bij EVC) en deelnemers die eerder al (deel van) opleiding bij ROC hebben gevolgd <p>- <i>uitval</i>: op basis instroomgeneratie bepaling van numerieke uitval en rendement:</p> <ul style="list-style-type: none"> . <i>uitval</i> is dat deel van instroomgeneratie dat zonder diploma <i>opleiding</i> verlaat en bij ROC wordt uitgeschreven (uitvallers kunnen eerder al wel een diploma hebben behaald) . <i>overstappers zonder diploma</i>: aantal studenten van instroomgeneratie dat tijdens opleiding overstapt naar andere opleiding; <p>- <i>rendement</i>: aantal studenten van instroomgeneratie dat diploma heeft behaald, met onderscheid naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> . gediplomeerden die binnen ROC andere 	<p>- indicatoren moeten nog (structureel) bepaald worden.</p> <p>- weinig kengetallen, veelal vergelijkingen op basis van officiële tellingen</p> <p>- rapportages op opleidingsniveau</p> <p>- aantal ingeschreven deelnemers aan de opleiding</p> <p>- aantal opleidingsstakers aan opleiding (ongeacht vervolg!)</p> <p>- aantal gediplomeerden</p> <p>- tekstuele toelichting op (te laag) rendement.</p> <p>Gehanteerde Definities;</p> <ul style="list-style-type: none"> - instroom : gestarte deelnemer met OO - uitstroom : deelnemer die opleiding stopt (ongeacht resultaat) - voortijdige uitstroom : deelnemer waarvan de feitelijke einddatum opleiding ligt voor de geplande einddatum volgens OO - normale uitstroom : deelnemer waarvan de feitelijke einddatum opleiding gelijk ligt aan de geplande einddatum volgens OO - gediplomeerde uitstroom : deelnemer die gediplomeerd de oplei-

Aandachtspunt	ROC 1	ROC 2	ROC 3	ROC 4	ROC 5	ROC 6
			<p>peildata: deelnemers per 1 oktober X niet bij telling 1 oktober X+1, vaststellen in enig jaar diploma behaald, welk niveau, geen diploma: uitstroom zonder diploma;</p> <p>- uitval (ROC):</p> <ul style="list-style-type: none"> . deelnemers zonder diploma die laatst gekozen opleiding zonder diploma verlaten . onderverdeling naar drie categorieën uitvallers: interne switchers, externe switchers, onderwijsstakers 	<p>indien diploma: van invloed op rendement</p> <p>- NB2. <i>Uitgesteld rendement</i>: bij overstap met / zonder diploma (binnen 42 dagen andere opl); geen uitstroom, dus uitgesteld rendement; zolang onderwijs gevolgd in ROC, resultaat niet geteld</p> <p>- NB3. Ook <i>definities zelf</i> onderhevig aan definities, afh. van vraag of voortschrijdend inzicht; ook: alle <i>differentiaties / specificaties</i>: eigen definities, evenals alle <i>gegevens</i>(verzamelingen); vastleggen in zo eenduidig, eenvoudig en "neutraal" mogelijke eenheden; bij complexe vraag: eenheden combineren</p>	<p>opleiding gaan volgen</p> <ul style="list-style-type: none"> . gediplomeerden die ROC verlaten <p>- <i>berekening</i> uitval en rendement per specificatie (afdeling, niveau, leerweg en per school, instelling):</p> <ul style="list-style-type: none"> . teller: N studenten doelgroep . noemer: N studenten instroomgeneratie 	<p>ding verlaat</p> <p>- ongediplomeerde uitstroom : deelnemer die zonder diploma de opleiding verlaat</p>
D. <i>Differentiaties / specificeringen</i>	<p>- in managementrapportages: gespecificeerd naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> . sector . niveau . allochtoon . VOA <p>- dmv draaitabel kan worden ingezoomd op:</p> <ul style="list-style-type: none"> . leerweg . locatie . opleiding . crebo 	<p>- in managementinformatie beschikbaar in dimensies:</p> <ul style="list-style-type: none"> . afdeling . opleiding . crebo . NIA . leerweg . niveau . locatie . doelgroepen . leeftijdscategorieën . geografie deelnemer 	<p>- specificaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> . opleiding . crebo . sector . team . niveau . leerweg . persoonskenm. (?) 	<p>- voor meten van uitval en rendement onderscheid mogelijk naar categorieën:</p> <ul style="list-style-type: none"> . ROC totaal . alle onderwijsafdelingen . niveau 1, 2, 3, 4 . leerweg BBL, BOL, DBOL . status: ingeschreven, uitgeschreven (met diploma, zonderdi- 	<p>- gegevens op basis van definities genoemd onder punt C beschikbaar op afdelingsniveau naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> . niveau opl. (1, 2, 3, 4) . leerweg (BOL, BBL, DBOL) . door sommeren ook op school- en instelingsniveau 	<p>- rapportages op organisatie indeling</p> <ul style="list-style-type: none"> - ROC (totaal) - sector - afdeling - leerweg - niveau - crebo - deelnemer - woongemeente - doelgroep - diploma

Aandachtspunt	ROC 1	ROC 2	ROC 3	ROC 4	ROC 5	ROC 6
	<ul style="list-style-type: none"> . team . afdeling 	<ul style="list-style-type: none"> . geslacht . geografie toeleverende school . vooropleiding school beperkt ja/ nee) . cursus-jaar/kalenderjaar - in nieuwe 'rendementen kubus' zelfde dimensies (juni/juli 2005: proof of concept) 		<ul style="list-style-type: none"> ploma + uitstroomredenen, onderscheiden naar categorieën: beïnvloedbaar / niet-beïnvloedbaar / overig) . diploma behaald (uit met diploma / uit zonder diploma / ingeschreven) . 1 oktober inschrijving (met/zonder) . uitgeschreven uit de opleiding in cursusjaar . uitgeschreven uit de opleiding tussen 1-10 en 1-10 . inschrijving in opleiding (kalenderjaar) . diploma voor opleiding (diploma in kalenderjaar/nog geen diploma) . geplande uitschrijfdatum (kalenderjaar) . leeftijdscategorie . vooropleiding (model inspectie) . vooropleiding diploma (met/geen/onbekend) . overstap met diploma (perspectief: terugkijkend vanuit huidige inschrijving (wel/niet)) . herkomst (allochtoon/autochtoon) 		<ul style="list-style-type: none"> -bekostiging ja/nee - etc. Peildata/periode

Aandachtspunt	ROC 1	ROC 2	ROC 3	ROC 4	ROC 5	ROC 6
				<ul style="list-style-type: none"> . geslacht . handicap (model inspectie) . leerlingnummer . verblijfsduur . gemiddelde verblijfsduur . ingeschreven op 1-10 (van 2000 t/m 2005) 		
<i>E. Bronsystemen</i>	<ul style="list-style-type: none"> - registratie deelnemers-administratie in Noise - levert gegevens dmv draaitabellen in Excel 	<ul style="list-style-type: none"> - nOISe / impromptu - MIDAS (management informatie & data analyse systeem) : web based applicatie om anytime/anywhere management informatie te kunnen oproepen/analyseren ; drie perspectieven: <ul style="list-style-type: none"> . deelnemers (nOISe) . medewerkers (Educaat en intern ontwikkeld systeem) . financiën (was Multivers, heden Exact) 	<ul style="list-style-type: none"> - People soft - Datawarehouse / Business Objects 	<ul style="list-style-type: none"> - Icaris (deelnemergegevens) - eigen datawarehouse (KING) (voor meten uitval, rendement en andere managementinformatie) - gegevens uit Icaris en andere bronsystemen worden dagelijks overgezet naar KING 	<ul style="list-style-type: none"> - Icaris en PeopleSoft - overgang van Icaris naar PeopleSoft - Data Warehouse: wordt niet gevuld 	<ul style="list-style-type: none"> - registratie deelnemers in Probol, 6 databases nu, najaar 2005 integratie naar 2 databases (BO en EDU) - export naar Excel, rapportages via draaitabellen - import maandelijkse deelnemer gegevens in Datawarehouse/Business Objects t.b.v. MIS
<i>F. Kwalitatieve registraties</i>	<ul style="list-style-type: none"> - registratie uitvalsredenen - hoofdcategorieën: <ul style="list-style-type: none"> . initiatief deelnemer . initiatief ROC - subcategorieën: zie formulieren - reden vastgesteld door mentor in exit-gesprek; hiervoor is procedure vastgesteld 	<ul style="list-style-type: none"> - redenen van uitschrijving (zie overzicht, er kunnen nog redenen bijkomen / vervallen) - voorlopige clustering: <ul style="list-style-type: none"> . beïnvloedbaar . niet beïnvloedbaar . diploma . doel bereikt . intern . onbekend 	<ul style="list-style-type: none"> - registratie uitvalsredenen - redenen voor verlaten opleiding zonder diploma - drie hoofdcategorieën (soort): <ul style="list-style-type: none"> . interne switcher (andere opl binnen ROC) . externe switcher (vervolgt onderwijs buiten ROC) 	<ul style="list-style-type: none"> - onderscheid naar redenen voor uitstroom zonder diploma (zie onder aandachtspunt D. uitstroomredenen); onderverdeeld in drie categorieën: <ul style="list-style-type: none"> . beïnvloedbaar . niet-beïnvloedbaar . overige. 	<ul style="list-style-type: none"> - redenen voor uitval worden geregistreerd - twee hoofdcategorieën: <ul style="list-style-type: none"> . school-/opleidingsgebonden . persoonsgebonden - subcategorieën: zie formulier - alle leerlingen krijgen een exitgesprek 	<ul style="list-style-type: none"> - registratie van uitstroomredenen - categorisering is mogelijk; Bv. interne switcher, externe switcher, onderwijstaker

Aandachtspunt	ROC 1	ROC 2	ROC 3	ROC 4	ROC 5	ROC 6
			<ul style="list-style-type: none"> . uitvaller (onderwijs-staker) - subcategorieën: zie overzicht in bijlage 			
G. Rapportage van gegevens	<ul style="list-style-type: none"> - vier maal per jaar managementrapportage (3x kwartaal- 1x jaarrapportage) - jaarrapportage is input voor managementcontracten - gegevens op alle niveaus (zie voorbeelden, zie ook onder punt D. en E.) 	(Zie ook onder punt D. en E.)	<ul style="list-style-type: none"> - twee maandelijks management-rapportages (schriftelijk) - managementinformatiesysteem: dagelijks online te raadplegen - zie voorbeelden, zie ook onder punt D. en E. 	<ul style="list-style-type: none"> - zie ook onder punt E. - maakt gebruik van datawarehouse (KING); databaseplatform is Oracle - vanuit KING gerapporteerd middels <ul style="list-style-type: none"> . queries (Cognos, impromptu) en . geaggregeerde datasets (Cognos, powerplay) - voor PKO 2005: geaggregeerde dataset "inschrijvingen" gebruikt; gegevens overgezet naar format in Excel (zie de bijlage); zie voor gehanteerde definities/berekeningen onder punt D. 	<p>volgende rapportages:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 'Onderwijs in cijfers': jaarlijkse standaardoverzichten over studentenpopulatie van ROC: <ul style="list-style-type: none"> . berekeningen obv eenduidige definities . per onderwijsafdeling, met overzichten voor alle afdelingen . vergelijkingen van ontwikkelingen in instroom, uitval en rendement binnen / tussen scholen op niveau van afdelingen - kwartaalrapportages van individuele scholen: <ul style="list-style-type: none"> . uitvaloverzichten en mutaties in voorgaande periode - RMC effectrapportages voor gemeenten in omgeving - specifieke rapporten: <ul style="list-style-type: none"> . uitvaloverzichten op 'naam en nawegegevens'; doel: aanspreken functionarissen in zorgstructuur op redenen van uitval 	<p>Management rapportage (Niet structureel)</p> <ul style="list-style-type: none"> - afhankelijk van definitieve externe tellingen opname in de kwartaalrapportage Veelal via draaitabellen in Excel - maandrapportage standaard in-door- en uitstroom overzicht uit DWH

Bijlage 4 – Naar een gemeenschappelijke definitie: voorstel voor een *try-out*

Notitie ter voorbereiding van de bijeenkomst op 7 september 2005

Nijmegen, KBA, 30 augustus 2005

1. Inleiding

Aansluitend bij de discussie in de bijeenkomst van 5 juli 2005, worden in paragraaf 2 de belangrijkste discussiepunten en conclusies nog eens op een rij gezet, voor wat betreft de keuze van een gemeenschappelijke kern van een exploratieve benchmark-indicator (de formule: wat staat in de teller, wat staat in de noemer).

In paragraaf 3 worden voorstellen gedaan voor de nadere specificaties en definities van de eenheden waarop de formule wordt toegepast voor een eerste *try out*.

In paragraaf 4 wordt ingegaan op de mogelijke relatie met landelijke ontwikkelingen.

2. Ongediplomeerde uitstroom

Overeenkomstig de uitgangpunten van het pilot project, is in de vorige bijeenkomst vooral gekeken naar een zo eenvoudig mogelijke indicator van uitval. Hiervoor zijn enkele alternatieven besproken. Uit de discussie kwam onder meer naar voren, dat het belangrijk is om daarbij een onderscheid te maken tussen, ten eerste, overeenstemming over de *kern van de formule* die wordt gehanteerd (wat staat in teller en noemer), en, ten tweede, over de keuze van *eenheden en specificaties* (zoals opleidingsrichting, niveaus, schooljaar/peildata, bekostiging, deelnemersgroepen en dergelijke) waarop de betreffende formule vervolgens wordt toegepast. In deze paragraaf gaan we daarom eerst in op de discussie over de formule als zodanig.

Eén van de gemeenschappelijke elementen van de besproken alternatieven bleek te zijn, dat het daarbij steeds (ook) ging om deelnemers die het ROC verlaten (of uitschrijvingen van inschrijvingen) *zonder diploma*.

Daarbij is echter de kanttekening gemaakt dat uitstroom zonder diploma niet altijd, respectievelijk niet op alle niveaus (bijvoorbeeld: binnen ROC uitval uit opleiding X naar opleiding Y binnen ROC), tot de 'echte' uitval gerekend moet worden. Daarom verdient het de voorkeur om ongediplomeerde uitstroom niet bij voorbaat als 'uitval' te bestempelen, en uitsluitend te spreken van *ongediplomeerde uitstroom*¹¹. In dit perspectief is de focus vooralsnog gericht op het uitstroom-aspect, ongeacht (nog) de bestemming.

¹¹ In hoeverre of voor welk deel deze uitstroom tevens als 'uitval' (in de zin van 'voortijdig schoolverlaten') gekarakteriseerd kan / moet worden, hangt dan af van nadere informatie over de *bestemming* van de betreffende deelnemers (bijvoorbeeld: 'geen onderwijs' versus 'andere opleiding' of 'ander ROC').

Afgezien van nadere specificaties als 'bekostigd' versus 'niet-bekostigd' en 'deelnemers' versus 'uitschrijvingen van inschrijvingen', kan daarom gesteld worden dat het gemeenschappelijk element in de teller van de besproken formules aangeduid kan worden met de term 'ongediplomeerde uitstroom'.

Voor de noemer van de formule gaat het (opnieuw afgezien van bovengenoemde specificatieverschillen) in principe om twee wezenlijk verschillende alternatieven die zijn besproken. Op de eerste plaats *totale uitstroom* (= met en zonder diploma), op de tweede plaats *totale uitstroom plus interne doorstroom met diploma*.

Het belangrijkste argument voor het als tweede genoemde alternatief, was dat andere formules een vertekend beeld van het rendement van met name lagere niveaus opleveren. Daar werd echter tegenin gebracht dat andere formules vaak wel een reëel beeld geven van het (verhoudingsgewijs achterblijvende) rendement op lagere niveaus (bijvoorbeeld in sectoren die van oudsher weinig aandacht besteedden aan de lagere niveaus).

Daarnaast is opgemerkt dat in het tweede alternatief bovendien ongelijksoortige elementen worden gemengd (uitstroom en doorstroom). Daardoor worden in feite appels met peren vergeleken.

Alles overziend¹², wordt voorgesteld om in het huidige project uit te gaan van de ongediplomeerde uitstroom als percentage van de totale uitstroom. In formule:

$$\frac{\text{ongediplomeerde uitstroom}}{\text{totale uitstroom}} \times 100\%$$

In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de keuze van eenheden en specificaties voor een eerste try out.

3. Definities en specificaties

In deze paragraaf wordt een aantal voorstellen gedaan voor definities¹³ en specificaties voor een *try out*.

A. Uitstroom: 'aantal uitschrijvingen van inschrijvingen' versus 'aantal deelnemers'.

Om tot een gemeenschappelijke keuze te komen voor deze pilot, is het van belang om te weten in hoeverre ROC's gegevens, opgesteld volgens hun eigen definitie, gemakkelijk kunnen 'vertalen' in termen van andere definities. Hoewel 'aantal uitschrijvingen van inschrijvingen' een meer fundamenteel gegeven lijkt te zijn waar in de toekomst de voorkeur naar lijkt uit te gaan, werkt

12 Er van uitgaande dat, ten eerste, een reëel en vergelijkbaar beeld van de *ongediplomeerde uitstroom* de voorkeur heeft, en, ten tweede, dat aan "interne doorstroom met diploma" vervolgens recht kan worden gedaan door deze te verdisconteren in (hier nog niet aan de orde gekomen) berekeningen van *diplomarendement* die rekening houden met, niet alleen het laatste/hoogst behaalde diploma, maar ook met de door de school toegevoegde waarde in de vorm van *eerder* door deelnemers behaalde diploma's.

13 Tijdens de discussie is ook gewezen op de gegevenswoordenboeken van het onderdeel 'Informatievoorziening' van het Uitvoeringsbesluit WEB als uitgangspunt voor definities.

een aantal ROC's op dit moment met het gegeven 'aantal deelnemers'. Voorgesteld wordt om uit te gaan van 'aantal deelnemers' en ROC's die (reeds) met 'uitschrijvingen van inschrijvingen' werken te vragen de vertaalslag te maken. Omgekeerd lijkt niet mogelijk.

B. Bekostigd versus niet-bekostigd

Voorstel: uitgaan van bekostigde inschrijvingen / deelnemers.

C. Onderwijsniveau (met betrekking tot organisatorische eenheden)

Voorstel: uitgaan van het perspectief van de ROC-organisatie als geheel (voor het beroepsonderwijs, niet de educatie).

D. Examendeelnemers

Voorstel: inclusief examendeelnemers.

E. Criterium voor onderscheid doorstromer – uitstromer

In de praktijk komen deelnemers – soms herhaaldelijk – na een tijdje uitgeschreven te zijn, weer terug bij het ROC, bijvoorbeeld om alsnog een (andere) opleiding te volgen of af te maken. Voorstel (ontleend aan een beredeneerd criterium dat door één van de ROC's is gehanteerd): indien binnen 42 dagen opnieuw ingeschreven, dan beschouwen als interne overstapper / doorstromer.

F. Periode

Als specificatie van de periode waarop de uitstroom betrekking heeft, stellen we voor om voor deze try out uit te gaan van een schooljaar: 01-10-2003 tot 01-10-2004.

G. Andere / aanvullende definities en specificaties

Bespreking van eventuele noodzakelijke en/of aanvullende definities en nadere specificaties (bijvoorbeeld naar opleidingsrichting, niveau (1,2, 3, 4), vooropleiding of geslacht van deelnemers en dergelijke).

H. Eventuele kwalitatieve informatie

Bespreking van eventueel toe te voegen kwalitatieve informatie (welke informatie bij welke punten?).

4. Landelijke ontwikkelingen

Inmiddels heeft de Bve Raad de ontwikkeling in gang gezet van voorstellen voor een landelijke aanpak van benchmarking door de branche zelf. Er zijn, indien gewenst door de ROC's, duidelijke aanknopingspunten mogelijk voor afstemming met het huidige pilot project. Deze zullen op de bijeenkomst mondeling worden toegelicht en besproken.

5. Hoe verder

- 1) Verzoek om informatie (voor zover nog niet beschikbaar of herleidbaar uit reeds ontvangen materiaal) conform de te maken afspraken rond bovengenoemde punten, om op basis daarvan een exploratief benchmark-prototype te kunnen opstellen voor de indicator 'ongediplomeerde uitstroom'.
- 2) Beraad over de positie van de pilot groep in verband met landelijke ontwikkelingen.

Bijlage 5 – Herleiding van ROC-definities en –gegevens naar gemeenschappelijke pilot-definities
(KBA, 6 september 2005)

1. Voorlopig overzicht van herleidingsmogelijkheden op basis van eerder ontvangen definities, omschrijvingen, voorbeeldgegevens

	Pilot	ROC 1	ROC 2	ROC 3	ROC 4	ROC 5	ROC 6
I. Ongediplomeerde uitstroom	ROC verlaten zonder diploma	ROC verlaten zonder OO-resultaat m.b.t. diploma ('voortijdige uitstroom')		ROC verlaten zonder diploma ('uitval' m.b.t. 'externe switchers' plus 'onderwijsstakers')	ROC verlaten zonder diploma ('uitschrijvingen-zonder diploma')	ROC verlaten zonder diploma ('uitval')	ROC verlaten zonder diploma ('ongediplomeerde uitstroom')
II. Totale uitstroom	ROC verlaten met diploma + zonder diploma	ROC verlaten met + zonder OO-resultaat ('definitie 2')		gediplomeerde uitstromers + ongediplomeerde uitstromers (zie 'uitstroom')	ROC verlaten (totaal 'uitschrijvingen van inschrijvingen')	ROC verlaten ('gediplomeerden' + 'zonder diploma')	ROC verlaten ('gediplomeerde' + 'ongediplomeerde uitstroom')
III. Specificaties:							
<i>A. Uitstroom</i> ('deelnemers' versus 'uitschrijvingen van inschrijvingen')	deelnemers	ja		ja	ja	ja	ja
<i>B. Bekostigd / niet-bekostigd</i>	bekostigd onderwijs	??		??	ja	??	??
<i>C. Onderwijsniveau</i>	ROC-totaal (beroepsonderwijs)	ja		ja	ja	ja	ja
<i>D. Examendeelnemers</i>	inclusief	ja		??	ja	ja	ja
<i>E. Onderscheid door- / -uitstromer</i>	indien nieuwe inschrijving binnen 42 dagen, dan interne overstapper / doorstromer	??		??	ja	??	??
<i>F. Periode / peildata</i>	schooljaar: 01-10-2003 tot 01-10-2004	ja		ja	ja	ja	ja
<i>G. Andere specificaties</i>	nader te bepalen						
<i>H. Kwalitatieve informatie</i>	nader te bepalen						

2. Kanttekeningen

Hieronder volgen enkele kanttekeningen bij het overzicht van herleidingsmogelijkheden.

2.1 Uitstroom

Resultaten: onderwijsovereenkomsten en diploma's

Soms wordt in eerste instantie uitgegaan van resultaten met betrekking tot onderwijsovereenkomsten (OO): opleiding of ROC verlaten 'met / zonder OO-resultaat'.

Hoewel 'OO-resultaat' meer lijkt te omvatten dan wel of niet 'diploma behaald' (bijvoorbeeld ook 'programma' of 'cursus doorlopen'), geeft de beschikbare informatie aanwijzingen dat de betreffende ROC's ook beschikken over specifieke gegevens voor 'gediplomeerde / ongediplomeerde uitstroom'.

Verdiscontering eerder behaalde diploma's

Er lijken globaal twee manieren te worden gehanteerd om eventueel eerder behaalde diploma's (bijvoorbeeld op een lager niveau) te verdisconteren:

- eerder behaalde diploma's tellen *niet* mee, alleen het laatst behaalde resultaat (met of zonder diploma) telt mee bij verlaten van ROC
- eerder behaalde diploma's tellen *wel* mee, op het moment van verlaten van ROC.

De voorkeur lijkt over het algemeen uit te gaan naar het wél verdisconteren van eerder behaalde diploma's.

Complicaties daarbij:

- bij meerdere diploma's per deelnemer: vergelijkbaarheid; mogelijke oplossing: berekening op basis van in-/uitschrijvingen;
- indien uitstroom laatste opleiding zonder diploma, maar wel eerder diploma behaald, dan *niet* rekenen tot ongediplomeerde uitstroom: vergelijkbaarheid; mogelijke oplossing: verblijfsduur verdisconteren in (andere) indicator van gediplomeerde uitstroom.

Uitstroom: uit opleidingen en uit ROC

Soms wordt primair uitgegaan van 'opleidingen' als basiseenheid van 'uitstroom' of 'uitval' (zonder diploma), dus inclusief de interne doorstroom of overstap naar andere opleidingen binnen het ROC. Hier gaat het om ROC-externe uitstroom: voor zover 'ROC verlaten'. De betreffende ROC's kunnen dit onderscheid echter eveneens aanbrengen: 'interne doorstromers' of 'overstappers', ook wel 'interne switchers' genoemd, versus 'ROC verlaten' ('externe door- of uitstroom', 'externe switchers', 'onderwijsstakers').

2.2 Specificaties

Bij de meeste punten overheerst de indruk dat de voorgestelde specificaties over het algemeen zonder veel problemen toegepast kunnen worden. Enkele punten geven aanleiding tot algemene opmerkingen.

Uitstroom: deelnemers versus uitschrijvingen/inschrijvingen

In de meeste gevallen wordt gewerkt met aantallen 'deelnemers'. Soms wordt echter uitdrukkelijk uitgegaan van 'uitschrijvingen van inschrijvingen'. Daarbij werd echter aangegeven dat deze gegevens naar 'deelnemers' vertaald kunnen worden.

Bekostigd / niet-bekostigd

Op voorhand was in de meeste gevallen niet expliciet duidelijk in hoeverre gegevens specifiek voor het bekostigde onderwijs worden opgesteld.

Onderscheid door- / uitstromer

In de meeste gevallen was niet duidelijk in hoeverre en op welke manier rekening wordt gehouden met 'her-inschrijvers': wanneer 'interne doorstromer', wanneer 'uitstromer' / 'nieuwe deelnemer'?

Nadere specificaties / kwalitatieve informatie

De meeste ROC's hanteren een aantal gebruikelijke uitsplitsingen. Daarnaast worden over het algemeen, weliswaar deels uiteenlopende, uitvalsredenen verwerkt. In nader overleg dient te worden bepaald welke eventuele nadere specificaties en welke kwalitatieve informatie moet worden toegevoegd.

Bijlage 6 – Overzicht deelnemers Pilotproject In-, door- en uitstroom

De ROC's en de personen die bij het project betrokken zijn geweest:

1. ROC Horizon College

Mw. M. Wijnberg

2. ROC de Leijgraaf

Dhr. R. Verstegen

Dhr. J. Schobben

Dhr. J. van de Lindeloof

3. ROC Nijmegen

Mw. J. van Diggele

Dhr. E. Weijers

4. Koning Willem I College

Dhr. H. Didden

Dhr. C. Diepstraten

5. ROC van Twente

Dhr. H. Ritzen

Dhr. P. Weusthof

6. ROC Rijn IJssel

Dhr. J. Ramaker

Dhr. J. Smids